

Opinnäytetyö (AMK)
Kuvataiteen koulutus
2023

Jesper Dolgov

PAINAVA VALO

Valon aktiivisesta materiaalisuudesta

Jesper Dolgov

PAINAVA VALO

Valon aktiivisesta materiaalisuudesta

Tutkimuksellinen opinnäytetyöni etsii ajatteluni sanallisia vastineita erilaisiin valokuvan ja olemisen ontologiaan liittyviin kysymyksiin. Pohdin valokuvan sisäisiä materiaaliasia prosesseja sekä etsin uusia olemisen asentoja ja empaattisempaa tapaa suhtautua ympäröivään materiaan. Opinnäytetyöni kannalta olennaisia virtauksia ovat posthumanismin ja uusmaterialismin käsitteiden alla tapahtuvat keskustelut ja valokuvan ontologiaa selvittävien kirjoitusten lukeminen tässä kehyksessä.

Pyrkimykseni ytimeen asettuu ei-inhimillisen materian ja oman ruumiini radikaalin tasa-arvon tunnustaminen. Etsin keinoja liudentaa oman kehoni rahoja, pyrin tuntemaan itseni osana loputtomia ja muuntuvia linkkiketjuja. Materian aktiivisuuden ymmärtäminen vaatii minulle uudenlaisten ontologisten periaatteiden sisäistämistä ja käyttöönottoa. Pohjaan ajatteluani Katve-Kaisa Kontturin esittämiin uusmaterialistisen taiteentutkimuksen teeseihin sekä pyrin löytämään uudenlaisia hierarkioita purkavia ajattelun muotoja Jane Bennetin ja Karen Baradin innoittamana. Viittaan myös valokuvan ontologiaa hahmotelleisiin tärkeisiin kirjoittajiin kuten Roland Barthesiin ja Janne Seppäseen.

Tutkielmani lopuksi en kuitenkaan ehdota löytyneen mitään kielellisesti "valmista" tai "lopullista". Löydökset voidaan ajatella olevan tässä ajan puron uomassa ajankohtaisia tänään. Päätelmät ovat virhe väreilevän materian maailmassa. Ainoa säilytettävä hyve on avoimuus ja valmius vaikuttua. Pidän kiinni ruumiillisesta kokemisesta ja kehon tunteiden kielellistyessä toivon, että minut pian viskataan sinne, missä sanoja ei vielä ole.

ASIASANAT:

Valokuvateoria, posthumanismi, uusmaterialismi, ei-inhimillinen toimijuus, vitalismi, empatia

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme

2023 | 33 pages

Jesper Dolgov

HEAVY LIGHT

On the active materiality of light

This research thesis explores the verbal expressions of my thoughts related to questions about ontology of photography and existence. I contemplate the internal material processes of a photograph and seek new modes of existence and a more empathetic way to engage with the surrounding materiality. Essential currents for my thesis are some of the discussions in the realm of posthumanism and new materialism, as well as reading texts that investigate the ontology of photography within this framework.

At the core of my project lies the recognition of radical equality between non-human matter and my own body. I seek ways to dissolve the boundaries of my own body, aiming to perceive myself as part of endless and ever-changing chains and loops of connections. Understanding the agency of matter requires me to internalize and adopt new ontological principles. I ground my thinking in the theses of new materialist art research presented by Katve-Kaisa Kontturi and strive to discover new forms of thought that deconstruct hierarchies, inspired by Jane Bennett and Karen Barad. I also reference important authors who have outlined the ontology of photography, such as Roland Barthes and Janne Seppänen.

However, in the conclusion of my thesis, I do not propose to have found anything "finished" or "final." The findings can be considered relevant for today. Conclusions are errors in the world of vibrant matter. The only virtue worth preserving is openness and readiness to be influenced and moved. I hold onto bodily experience, and as the words for my emotions become articulated, I hope to be thrown into a place where words do not yet exist.

KEYWORDS:

Photography theory, posthumanism, new materialism, non-human agency, vitalism, empathy

SISÄLTÖ

1 ALUKSI	6
1.1 Nyt	7
1.2 Kohta	9
2 UUSMATERIALISMI	11
2.1 Molekulaarisuus	11
2.2 Aktiivinen materia – materian voima	13
2.3 Sommitelmat	14
2.4 Performatiivisuus ja empatia	15
2.5 Uusmateriaalinen ydin	16
3 KUVITTELUN MAHDOLLISUUKSIA	18
3.1 Valo	18
3.2 Avautuvat uurteet	20
3.3 Pinnasta	22
4 LÄVITSENI KULKEVAT SÄIKEET	24
4.1 Latentti	24
4.2 Negatiivi – massa	26
4.3 Negatiivi – tunne-valo	28
4.4 Suihkuvirtaus	29
5 SEURAAVAKSI	32
LÄHTEET	33

KUVAT

Kuva 1. Jesper Dolgov, Maaten, hopeagelatiinivedos, 2014.

Kuva 2. Jesper Dolgov, Hahmotelma tilallisesta tuolista, 2019.

Kuva 3. Jesper Dolgov, Hahmotelma tilallisesta muotokuvasta, 2019.

Kuva 4. Jesper Dolgov, Absorptio – Empatia (Eetteri 6), pigmenttiviedos, 2022.

Kuva 5. Juuso Noronkoski, Hesitation, 2017.

Kuva 6. Jesper Dolgov, Absorptio – Empatia (Pallo 1), 2022.

Kuva 7. Alexandra Trufanova, Equivalentes (not clouds), XII, 2021.

Kuva 8. Jesper Dolgov, Hahmotelma, Suihkuvirtaus – projektorit, 2021.

1 ALUKSI

Olen alkuperäisessä oloasussani valokuvaaja. Työskentelen perinteisen analogisen valokuvan tekniikoin. Kuvaan valokuvani mustavalkonegatiiville ja vedostan kuvani käsin pimiössä. Koen tärkeäksi asettua valokuvataiteen käsityöperinteiden jatkumoon. Työskentelen hallitakseni tekniikat kameran operoinnista filmin kehittämiseen ja aina kuvan kehystämiseen asti.

Minua on aina suuresti kiehtonut valon kosketus. Fyysinen yhteys, joka on läsnä analogisessa valokuvassa aina lähtöpisteestään auringosta valokuvan kuvapintaan asti. Aiemmin olen kokenut prosessin suoraviivaisena. Nyt ajattelen, että valotuksen hetken ja materiaalisen representaation välinen matka on kasvanut ja tässä laajentuneessa, avautuneessa tilassa on minulle taiteilijana kiinnostava paikka olla, nähdä, kokea, vaikuttua ja ajatella.

Valokuvaa kuvataan tyypillisesti indeksisenä merkinä todellisuudesta.¹ Valokuvaa ei siis voi olla olemassa ilman kuvattavasta kohteesta heijastuvaa valoa. Tämän järkkymättömän todellisuuden läsnäolon myötä, olen kokenut asioiden esittämisen sellaisenaan, asioina itsenään, aina merkittävänä tekona. Uskon pyyteettömästi valokuvan kykyyn näyttää jotain todellista. Valokuva on enemmän kuin muisto, valokuva on nyt, valokuva on painoa, valokuva on kiihdytys.

---

¹ Mm. Barthes 1985, Seppänen 2014b.

Kuva 1. Maaten, hopeagelatiinivedos, 2014.

1.1 Nyt

Allekirjoitan kaiken edellä kirjoittamani yhä. Valokuva on ollut kotini. Kodin rajat ovat nyt huokoistuneet. Pysyvistä lähtöpisteistä on tullut liikehtivien ajatusten solmukohta. Sen sijaan että valokuva olisi minulle alku- taikka palautuspiste, näen sen nyt alueena, jossa ajatuksia syntyy ja jonka kautta ideat, tunteet tai halut käyvät ja poikkeavat, kyllästyvät, latautuvat, aukeavat ja jatkavat.

Oman ajatteluni kannalta on olennaista purkaa valokuvaprosessin fysikaalista tapahtumaketjua ja seurata valon poeettisia affordansseja eli tarjoumia, toisin sanoen huomata materian innoittamia kuvittelun mahdollisuuksia.² Valokuvaprosessin fysikaalisella tapahtumaketjulla tarkoitan valon kulkemaa

---

² Mediatutkija, professori Janne Seppäsen tarjouman käsite on hänen valokuvateoriaa käsittelevissä teksteissään valokuvan merkityksen syntyyn paikallistuva ehdotuksen hetki. Tarjouma on kytkös repesaation ja kokemuksen välillä. Se voi olla käytännöllisempää tai poeettisempää merkityksen syntyä – tässä tekstissä tulkitsen käsitettä poeettisesta käsin. Seppänen 2014a, 14.

matkaa sen alkuperäisestä lähtöpisteestä – esimerkiksi auringosta – valokuvattavaan kohteeseen, siitä heijastuen kameran objektiivin läpi valoherkkään filmiin, tuon jäljen kemiallista vahvistamista ja kiinnittämistä, lopulta negatiivin ja valon avulla syntyvää valokuvavedosta ja sen paluuta ”siihen valoon, josta se on syntynytkin”.³

Valokuvaprosessin sisällä syntyviin, valokuvamateriaalien itsensä sisältämiin tarjoumiin – kuvittelun mahdollisuuksiin – tarttumalla, koen voivani asettua tähän konkreettiseen ja samalla kuvitteelliseen tilaan, jossa aktiivinen ei-inhimillisen materian energia muljahtelee ja väreilee omien tekojeni kanssa ja merkitysten syntyminen ei ole vain minusta riippuvaista tai edes minun haluamaani.

Opinnäytetyössäni pyrin selvittämään miten minun ja muun materian jaetut merkitykset syntyvät? Mitä sisäsyntyisiä prosesseja ja minulle tuntematonta voimaa valokuvaprosessin eri materiaalit sisältävät? Kuvapintaan tullessamme olemme osa samaa kaksiulotteista esitystä. Yhtä lailla kuin minä olen muovannut materiaa, materia on muovannut myös minua. Minkälaisessa sommitelmassa toimin yhtenä toimijoista? Vaikutan ja vaikutun. Yhteen kietoutuneet energiamme ovat erottamattomia ja epätarkkoja rajoiltaan. Luon itselleni ”sanastoja”, ”kuvastoja”. Minun tulee huomata kytköksiä, joita aiemmin ei ole ollut tietoisesti olemassa ja havahtua ajatteluun, joka on aktiivista ja syntyvää, reaktiivisen ja projisoivan ajattelun sijaan.

Pohdin valon materiaalisuutta kirjoittamistyön kanssa rinnan rakentuvan teoskokonaisuuden kanssa. Annan visuaalisen työskentelyni vuotaa opinnäytetyöni kirjoittamiseen yhtä lailla, kun annan valon tarjoamien vaikuttaa sanastoni ja ajatteluni rakentumiseen. Tahdon välttää lukittavaa sanallistamista, materiaan projisointia tai materian puolesta esiintymistä. Sen sijaan on vaikututtava materian immanentista eli sisäsyntyisestä voimasta ja tunnustettava materian vaikutukset kehooni ja ajatteluuni, tunteisiini ja haluihini. Näistä syntyvät ne käännökset, joita kielessäni ja toiminnassani tarvitsen.

---

³ Nylén 2017, 242.

1.2 Kohta

Pyrkimykseni ytimeen asettuu ei-inhimillisen materian ja oman ruumiini radikaalin tasa-arvon tunnustaminen. Se on itsensä näkemistä yhtenä lenkkinä laajoissa ja muuttuvissa verkostoissa. Se on jatkuvan muuntautumisen ja kehkeytymisen halua – vuorovesimäisiin väistämättömyyksiin heittäytymistä ja niistä nauttimista. Diakuvan asettaminen projektoriin ja tuon todellisuuden koskettaman kuvajaisen heijastaminen omaan kehooni voi painaa rintaani kuin rakkaus. Se on solujeni rakenteita läpäisevää yhdentymistä ja aikamääreille nauravaa tässä ja nyt tapahtuvaa läsnäoloa. Se on pyyteettömän empatian etsintää.

Kiinnitän huomioni valokuvaprosessin rakosiin ja venytän näitä joksikin tulemisen tiloja asuttaviksi. Pyrin aktiivisesti horjuttamaan valokuvan lukkiutuneita määreitä – mm. valotuksen hetken jähmeältä tuntuvia aikaan ja paikkaan sidottuja olemuksia.

Minkälaisin sanoin meidän tulisi puhua valokuvasta, jotta tunnustamme ei-inhimillisen materian voiman? Voiko yksin ihminen ”ottaa” tai ”valottaa” valokuvia? Minkälaiset voimat ja toimijuudet oikeastaan synnyttävät valokuvan ja miten pidämme valokuvalliset representaatiot liikkeessä jumiutumisen sijaan? Minkälaisiin sommitelmiin osallistun ja minkälaista tulemista, kehkeytymistä, muutosta ja sykäyksiä tässä sommitelmassa syntyy? Mitä on aktiivinen, antava, ilmaiseva ja painava valo?

Opinnäytetyöni kannalta olennaisia virtauksia ovat posthumanismin ja uusmaterialismin käsitteiden alla tapahtuvat keskustelut ja valokuvan ontologiaa selvittävien kirjoitusten lukeminen tässä kehyksessä. Materian aktiivisuuden ymmärtäminen vaatii minulle uudenlaisten ontologisten periaatteiden sisäistämistä ja käyttöönottoa. Pohjaan ajatteluni Katve-Kaisa Kontturin esittämiin uusmaterialistisen taiteentutkimuksen teeseihin sekä pyrin löytämään uudenlaisia hierarkioita purkavia ajattelun muotoja Jane Bennetin ja Karen Baradin innoittamana. Janne Seppäsen valokuvan ontologiaa koskevat kirjoitukset johdattavat minut valokuvan materiaalisuuden ytimeen ja

soveltamalla mm. edellä mainittujen ajattelijoiden kirjoituksia pyrin tarkastelemaan valokuvaa ja työskentelyäni tästä uusmaterialistisesta sommitelmasta käsin.

2 UUSMATERIALISMI

Uusmaterialismi käsitteenä kuuluu laajempaan posthumanistisen ajattelun piiriin. Posthumanistinen ajattelu on ”kriittisten ja eettisten uudelleenjäsentelyjen projekti, joka velvoittaa hylkäämään inhimilliseen kehykseen sitoutuneen maailmankuvan sekä varmuuden ihmisen olemuksesta ja kaikkivoipuudesta suhteessa muihin olioihin, asioihin ja voimiin”.⁴

Edellä esiteltävien ajattelijoiden – Katve-Kaisa Kontturi, Jane Bennett, Karen Barad ja Janne Seppänen – töissä korostuu suhtautuminen materiaan huomattavasti monisyisempänä ja elehtivämpänä oliona (ei siis *objektina*) kuin mitä konventionaaliset ajattelun tavat ehdottavat. Materialle ja ei-inhimillisille olioille suodaan enemmän valtaa, jonka myötä ne nähdään itsenäisinä ja vaikuttavina voimina, jotka eivät kaipaa määrittäykseen inhimillistä toimijaa. Toki suhde ei-inhimillisen materian ja inhimillisen toimijan välillä on aina vuorovaikutteinen ja yhteen kietoutunut, mutta tätä suhdetta Jane Bennett kehottaa tasa-arvoistamaan välillä jopa ei-inhimillisten voimien toimijuuspanosta liiallisesti korostaen.⁵

Kontturi, Bennett ja Barad kannustavatkin jatkuvaan työntekoon käsitteiden tai jähmettymisen tai tyytymisen murtamiseksi. On siis nähtävä oman kokemukseni vajaavaisuus, kuin kameran näkemänä yhden pisteen perspektiivinä. Ja on tultava kiitolliseksi siitä, että muiden olevien kanssa pystymme rakentamaan täydemmän kuvan – näkemään asiat useammasta perspektiivistä ja tuottaa kokonaisempaa tietoa.

2.1 Molekulaarisuus

Kontturin taiteentutkimuksen kontekstissa käyttämää molekulaarisuuden käsitteen näen lähtöpisteenäni. Kontturi lainaa käsitteen Gilles Deleuzen ja Félix

---

⁴ Lummaa & Rojola 2014, 8.

⁵ Bennett 2020, 18.

Quattarin ajattelusta, jossa molekulaarisuus on Deleuzelle ja Quattarille heidän esittämänsä materialismin ja eriytymisen ontologian tärkein säie. Deleuze ja Quattari korostavat kaiken sulavuutta ja näkevät kaikessa jatkuvan muutoksen. He kieltävät jähmeät ja väkivaltaiset hierarkiat kuten ”ärki – tunteet”, ”ihminen – luonto”, ”elämä – materia” tai keinotekoiset kahtiajaottelut kuten ”mies – nainen”.⁶

Yksinkertaisimmillaan siis molekulaarisuus on maailman sulavuutta ja virtausta. Se on jatkuvaa lähes huomaamatonta värähtelyä ja liikettä, joka on usein tavanomaisen havainnoinnin rutiinien tavoittamattomissa. Se on pinnan alla tapahtuvaa kuplimista ja kehkeytymistä ja materian sisällä tapahtuvia prosesseja. Molekulaarisen taiteentutkimuksen pyrkimyksenä on säilyttää kytkös materian sisäisiin prosesseihin antamatta liiallista huomiota pintatason representaatioiden kuten kielen tai kulttuurin analysoinnille.

Kontturi sanoo molekulaarisuuden olevan ”kaiken elämän ontologinen periaate, maailman joksikin tulemisen muutosliikettä, joka läpäisee niin inhimillisen kuin ei-inhimillisen toiminnan ja *myös kytkee ne toisiinsa*”.⁷ On siis olennaista nähdä itsensä osana tätä monen materian loputonta liikehtivää verkostoa – tunnustettava oman ruumiin ja *kaiken* materian välttämätön tasa-arvoisuus. Molekulaarisuus on voimaa, aktiivista ja synnyttävää ja sitä ei tule sekoittaa valtaan, joka on rajoittavaa ja jähmenevää.⁸

Kontturin ehdottamassa uusmaterialistisessa taiteen tulkinnassa ”materian passiivisuus ja mykkyys kiistetään”.⁹ Luontoa tai materiaa ei nähdä objektina vaan aktiivisena toimijana, joka on itseasiassa synnyttänyt ja mahdollistanut kulttuurin, taiteen. Materia on liikkuvaa, muuttuvaa ja luomisvoimaista. Uusmaterialistisessa taiteen tutkimuksessa paneudutaan siihen minkälaisia prosesseja materia sisältää ja miten näissä prosesseissa syntyy jotain uutta – toisin sanoen minkälaisia tulevaisuuksia ne voivat mahdollisesti sisältää.

---

⁶ Kontturi 2013, 235–238.

⁷ Kontturi 2013, 237 (kursivointi allekirjoittaneen).

⁸ Kontturi 2013, 237.

⁹ Kontturi 2010, 180.

Uusmaterialistisen taiteen tutkimuksen näkökulma painottaa myös materian intensiivisyyttä, jossa intensiivisyys ei kuitenkaan tarkoita materian mitattavia ominaisuuksia, massaa, pituutta tai koostumusta. Sen sijaan intensiivisyys on voima, joka liittyy affektiiviseen, taiteen potentiaaliin koskettaa, taiteen potentiaaliin avata ihmisruumis laajemmille yhteyksille ja tasoille, joissa se ei arkipäiväisesti toimi.¹⁰

2.2 Aktiivinen materia – materian voima

Minkälaisin keinoin kykenen huomaamaan materian sisältämää voimaa? Kuinka suhtautua materiaan empaattisemmin, mielikuvituksellisemmin ja herkemmin ja kuunnellen, tuntien tai vaistoten? Mitä itseasiassa on materian voima? Jane Bennett luo tapoja huomioida ei-inhimillisiä materioita ottamalla käyttöön mm. olio-voiman käsitteen. Bennettin pyrkimyksenä on tunnistaa materian immanentteja eli sisäsyntyisiä, ”sisä-puolisia” voimia, jotka ”kieltäytyvät tyystin hajoamasta ihmistiedon miljööseen”.¹¹ Olio-voima on puhdasta eroa – ei individuaalisuutta, mutta uniikkiutta – se on radikaalisti vapaa inhimillisistä representaatioista. Se on sisäsyntyistä, materian sisältämää joksikin tulemista. Osaksi selittämätöntä, osaksi intuitiivisesti ymmärrettävää. Se on miljoonien yksittäisten hopeasuolakiteiden valottumista loputtomien eri harmaansävyjen viuhkaan muodostaen optisesti tarkan kuvan ja tämän kuvan kykyä vaikuttaa affektiivisesti kehooni.

Bennett sanoo puhutun kielen olevan riittämätön tehtävään. Materian voima on ikään kuin liian lähellä nähdäksemme sitä tarkkarajaisesti (ja hyvä niin, sanon). Tuolloin käy niin, että ”*me* ja se liukuvat toisiinsa” ja huomaamme, että kehomme on samaa väreilevää materiaa, materiasta meidätkin on tehty.¹²

Jos siis jokin sysää minut liikkeelle, jos jokin puristaa sydäntäni tai jos minä painan kameran suljinta kaapatakseni valoa, on ”tärkeää alkaa kokea asioiden

---

¹⁰ Kontturi 2010, 181.

¹¹ Bennett 2020, 27–28.

¹² Bennett 2020, 29.

tapahtuvan vaakasuuntaisella tasolla”, jossa jokainen toimija tai aktantti ovat samanarvoisia.¹³

2.3 Sommitelmat

Bennett käy jatkuvaa kissa-hiirileikkiä käsitteidensä kanssa. Tuntuu olevan mahdottomuus laventaa puhuttua kieltä tarpeeksi erilleen kohteestaan. Kieli tuntuu tarjoavan aina ”oliolle” tai ”olennolle” jotain yksilöityä, henkilöityä tai ”atomisoitua” olemusta. Toisaalta on mieletöntä keskustella sanoin, jotka usvaantuvat yleistyksiin. Olio-voiman käsitettä Bennett sanookin hyväksi lähtökohdaksi alettaessa katsomaan elämä–materia-kaksinapaisuuden tuolle puolen.¹⁴ Termin heikkouden voi kuitenkin katsoa olevan nimenomaan sen tavassa tarjota turhan suurta vakautta tai ”olioutta” materiaalisuuksille. Bennett pyrkiikin löytämään sanoja, jotka ovat ”yhtä paljon energiaa kuin materiaa ja yhtäläillä silkkää voimaa kuin entiteetti”.¹⁵ Bennett tahtoo väistää termin tarjoamaa latenttia individualismia – tapaa jolla merkitykset ovat yhdestä pisteestä syntyneitä. Sen sijaan on syytä tarkastella toimijuutta ja merkitysten syntymistä, ”distributiivisena”, jaettuna.¹⁶ Jaettua toimijuutta kuvaamaan valikoituu siten Deleuzen ja Guattarin *sommitelman* käsite.

Deleuzia ja Guattaria mukaillen, merkityksen antoa – ja miksei kokemuksen syntyä – voidaan ajatella mosaiikkina, jossa jokainen pala on yhtä aikaa antava ja vastaanottava. Rakennelma on suhteinen, jokaisen yhden palan nyrjähdys ketjuuntuu muihin. Olennaista minulle on tässä luopua omasta sanoittajan roolistani. Tekstin merkkien tuolle puolen jää loputon verkko muita merkityksen synnyn kohtia, joissa jokainen punos on minulle yhtä tärkeä. Merkityksenannon hierarkiat purkautuvat ja jokainen punos on yhtä tärkeä merkityksen synnyn alkuperä.

---

¹³ Bennett 2020, 37.

¹⁴ Bennett 2020, 48.

¹⁵ Bennett 2020, 48.

¹⁶ Bennett 2020, 48–49.

Olen yhtä aikaa hengästynyt, kiitollinen, liikuttunut, ähky, väsynyt, herkistynyt, kiihottunut, tervetullut, hyväksytyt, halukas tai hidas kaiken sen poskettoman yltäkyläisen potentiaalin ympäröimänä mitä vitaalinen materia voi jokaisena yhtenä hetkenä tarjota.

2.4 Performatiivisuus ja empatia

Minulla on lupa vaikuttaa. Ja työntää rajallinen kieli kokemukseni ulkopuolelle. On löydettävä kielellisen mykkyuden työkaluja, joissa merkitykset syntyvät empatian ja kanssaolemisen kautta. Syntyy luottamussuhde, jossa kaikki käsitettävä löytyy jo ympäröivästä materiasta. Vaakasuntaisen toimijuusmerkityksen antokentän ja sommitelman käsitteiden yhteydessä on hyvä puhua myös Karen Baradin performatiivisuuden käsitteestä. Barad sanoo: ”performatiivisuus kiistää mielen kyseenalaistamattoman tottumuksen antaa kielelle ja muille representaation muodoille valtaa määrittää ontologiamme enemmän kuin ne ansaitsevat.”¹⁷ Olennaista on myös olla kääntämättä kaikkea kokemusta sanoiksi, kieleksi. Performatiivisuus on väylä vakiintuneiden valtasuhteiden huomaamiseksi ja niistä kieltäytymiseksi. Se on kykyä huomata muutoksia ja huojumisia, kykyä huomata merkitysten muovaantumisia ja kalkkeutumien järjettömyksiä.

Omalle ajattelulleni tärkeänä olen jo tovin pitänyt empatian käsitettä. Koen empatian olevan olennaista näiden edellä mainittujen ajattelutapojen omaksumiseksi. Koen sen olevan välttämätöntä myös materian voiman huomioimiseen. Se on lempeyttä menemään maate tuntemattomaan auringonvaloon ja antaa lämpimän graniitin kannatella omaa kehoani. Se on kärsivällisyyttä seurata laskevan auringon viilentymistä, sen sinertyvää siirtymää minusta kauemmaksi.¹⁸

---

¹⁷ Barad 2019, 2.

¹⁸ Rebecca Solnit (2020, 37) kuvailee esseessään ”Siniset etäisyydet” kuinka päivän viimeiset auringonvalon siniset aallonpituudet karkaavat takaisin maailmankaikkeuteen, ne eivät koskaan tavoita maata vaan kimpoilevat ilmakehässä, lopulta karaten pois. Näemme haalistuvaa etäisyyksien sineä.

Filosofi Esa Saarinen sanoo empatian olevan tunnetila, jonka myötä ihminen pystyy asettumaan itsensä ulkopuolelle. Empatian avulla on mahdollista poimia asioita ajattelun reunalta ajattelun keskiöön.¹⁹ Empatia on siis ennen kaikkea laajentumista, avautumista, kutsumista ja vastaanottamista. Empatia – tai performatiivisuus – ovat kuitenkin enemmän kuin työkaluja. Ne ovat totutun ajattelutavan perustavanlaatuisia muutoksia – Kontturin kehotuksen mukaista uusien ontologisten periaatteiden omaksuntaa.

2.5 Uusmateriaalinen ydin

Analoginen valokuva syntyy, kun kuvan kohteena olevasta objektista heijastuvat (tai objektissa taittavat tai objektista säteilevät) fotonit kulkevat kameran objektiivin lävitse, projisoituen kameran sisällä olevalle pinnalle, valoherkkien hopeasuolakiteiden ja gelatiinin seokseen. Valotuksen hetkellä kohde ja valoherkkä pinta ovat hetken aikaa kuin kosketuksessa toisiinsa. Valoherkälle pinnalle, filmille, muodostuu latentti kuva, joka vahvistetaan ja kiinnitetään filmipohjaan kemiallisesti. Valmiista negatiivista voidaan pimiössä vedostaa valokuvapaperille positiivinen kuva.²⁰

Professori Janne Seppänen kutsuu tätä kameran sisällä syntyvää jälkeä – kuvatun kohteen ja valoherkän pinnan yhteyttä – valokuvan *materiaaliseksi ytimeksi*.²¹ Valokuvatutkimuksessa usein käytössä olevan semiotiikan käsitteistön mukaisesti materiaalinen ydin nähdään syntyvän indeksisen prosessin seurauksena. Indeksiksi syntyy, kun kahden asian välillä vallitsee “välttämätön” yhteys: lapsi ei ole olemassa ilman äitiä, savua ei ole ilman tulta. Yhtä välttämätön on siis kuvatun kohteen ja valokuvan suhde. Charles S. Peirce sanookin valokuvien olevan “tuotettu sellaisissa olosuhteissa, että ne on pakotettu vastaamaan luontoa piste pisteeltä”.²² Seppänen korostaa Peirce’n käsityksen valokuvasta olevan hyvin materiaalinen; Peirce sanoo indeksin olevan

---

¹⁹ Saarinen 2022.

²⁰ Seppänen 2014b, 72–74.

²¹ Seppänen 2014b, 72.

²² Peirce ym. 1965, 159.

fragmentti, joka on ”repäisty irti” kohteestaan. Aivan kuin indeksi olisi ollut kohteensa kanssa samaa substanssia.²³

Valokuvan *välttämätön* ja läpeensä materiaallinen suhde todellisuuteen selittää omaa intohimoista suhtautumistani valokuvan kykyyn esittää jotain käsinkosketeltavan totta, jotain tuntuvaan, painavaa, kehoa liikuttavaa. Tässä uusmateriaalisessa ytimessä syntyvät jäljet ovat kuumaa läsnäoloa, jäähtyvää välinpitämättömyyttä, koleaa melkein-ollutta ja menneen paaskaamista aina kohti nykyistä. Tällä todellisuuden ja representaation kytköksellä on arvonsa minulle muutenkin kuin vain indeksisenä todisteena. Koen valon kosketuksen eri valokuvaprosessin säikeissä, kemikaaleissa ja käsityössä vahvempana, kuin toisena toimijana kanssani. Usein itseäni merkittävämpänä.

Jos siis ajattelen kuinka välttämätön toimija valo on koko tuntemallemme elämälle, ei kokemukseni aktiivisesta, voimakkaasta, muuntavasta ja ohjaavasta valosta ole sattumaa. Huomaan sen muovanneen tunteitani ja halujani jo pitkään ruumiillisella tasolla ja nyt sen kielellistyessä toivon, että se pian viskaa minut sinne, missä sanoja ei vielä ole.

---

²³ Seppänen 2014b, 81.

3 KUVITTELUN MAHDOLLISUUKSIA

Edellä Seppäsen sanoin kuvattu valokuvan kausaalinen syntyketju on siitä kiehtova, että valokuva jäljittyy aikajanalla kahteen suuntaan yhtä luontevasti. Tällä janalla voimme löytää merkityksen syntymisen lenkkejä yhtä hyvin fotonien liikkeistä projisoituun diakuvaan, kuin mustavalkovedoksesta aina takaisin lähimpään tähteemme. Koetan tässä kappaleessa tunnistaa omia paikkojani tämän sommitelman sisusmuutoksissa. Valokuvan syntyprosessi sisältää lukemattomia pieniä materiaalisia törmäyksiä, joissa olio-voimaa purkautuu, se vuotaa, yhtyy, herkistyy, pursuu. Annan niille tässä joitain sanallisia havaintoja, jotka ovat huomiseksi jo muuntuneet. Roland Barthesin sanoin; ”Asemoin itseni sellaiseen subjektipositioon, joka tekee jotain eikä enää vain puhu jostakin. En tutki lopputuotetta, vaan asetun osaksi prosessia.”²⁴

3.1 Valo

Kaksijakoisuus lävistää valokuvaa. Valokuva on kuvatun kohteen läsnäoloa kuvakohteen ollessa jo poissa. Valokuva on menneisyyden taltio nykyhetkessä. Näiden kahdenlaisuuksien keskellä on siis varsin sopivaa, että myös valokuvan mahdollistava hiukkanen, *fotoni*, on fysikaalisilta ominaisuuksiltaan kahdenlainen. Fotonilla on sekä aaltoliikkeen että hiukkasen ominaisuuksia. Fotonin kaksijakoinen luonne laajenee myös koskemaan koko olemassaoloamme. Valolla on olennainen osuus tuntemamme elämän ylläpitävään voimaan – fotosynteesiin, mutta toisaalta auringon voimakas sähkömagneettinen säteily voisi tuhota tuntemamme elämän hetkessä.²⁵ Valo kantaa siis äärettömän tärkeää viestiä, sen välityksellä meillä on kaikki.

Teoreettisen fysiikan professori Kari Enqvist tiivistää fotonin käyttäytymistä ja ominaisuuksia seuraavin tavoin. Fotoni, siis valo, ja materia ovat vuorovaikutuksessa monin tavoin. Valo voi absorboitua, jolloin fotoni luovuttaa

---

²⁴ Barthes 1978 (Seppäsen mukaan, 2014a, 14).

²⁵ Seppänen 2014a, 7.

atomille elektroninsa eli vastaanottava materia saa fotonin kantaman energian. Valon absorption ansiosta myös näemme. Valon absorboituessa silmänpohjassa sijaitseviin retinaalimolekyyleihin, ne virittyvät ja lähettävät viestin aivojemme näkökeskukseen.²⁶

Valo voi myös siroutua, mikä tarkoittaa fotonin törmäystä materiaan, mutta se vaihtaakin suuntaa. Tätä on kaikki heijastunut valo eli vaikkapa kappaleista, ihmisistä tai taivaasta heijastuva valo. Valon on mahdollista taittua, jolloin sen liike hidastuu sen kulkiessa välittäjäaineessa. Tästä tyypillinen esimerkki ovat optiset prismat, jotka valon liikettä hidastaessaan paljastavat valon värispektrin. Valo voi lisäksi emittoitua eli säteillä. Näin tapahtuu mm. lampun palaessa.

Tähtien valosta syntynyt valokuva on mittakaavaltaan käsittämätön tapahtuma. Valonhiukkaset ovat universumimme nopeimmin liikkuvaa materiaa. Inhimillisen aikakokemuksen hajottava valosuihkuvirtaus jyrisee kameran sisälle nuppineulanpään kokoisesta aukosta. Törmäys filmiin on silti hento, lämmin, haurauden tiedostava. Yhteentulleet materiat synnyttävät jäljen, joka voi syntyä vain juuri siinä. Objekti-subjekti, fotonit, kamera, operaattori, ympäristö, maanmuoto suhteessa lähimpään tähteemme – planetaarinen valokuva.

Valonhiukkasten kulkua ajatellessa ilma tuntuu sakenevan, sitkoutuvan. Tila on säikeistä täyttyvä eetteri. Valon kulku on pyrkivää ja päättäväistä, antamaan haluavaa. Valo on pyyteetöntä, se on valmis uhraamaan energiansa, antamaan *kaikkensa*. Ajatelkaa, valo antaa meille kaiken, se luopuu itsestään miljardeja kertoja joka ikinen sekunti. Törmäytyksissä sen energia vaikuttaa ja muuntaa.

Valo ei sammu silmät ummistaessa, se palaa vaalean oranssina luomissani. Niiden siirtyessä pois, edessä ulvoo hetken kylmä kirkas ylivalottunut maisema. Kameran sisällä oleva filmi pysyy näiltä suojassa. Aika ajoin kameran suljin aukeaa, filmi maistaa valoa ja siihen sidotut hopeakiteet muuntuvat fotonien voimasta.

---

²⁶ Enqvist 2005, 2514.

Valon kulkemisen tiedostaminen on sen vastaanottavan materian tiedostamista. Ihoni lämpenee, kimmoistuu – niveleni pehmenee. Ikkunan vierustalla roikkuva kuva haalenee. Kasvien lehdet avaavat sylinsä aurinkoa kohti. Talvipäivän valossa oranssi on raskasta ja matalaa – valo osuu sisältäni poistuvaan hengitykseeni tehden sen hetkeksi näkyväksi. Aivan kuten kameran sisällä oleva filmi tekee näkyväksi jotain mitä on tapahtunut. Kuva filmillä viedään aikajanalla toiseen pisteeseen, sillä on kantokyky siirtää valon rönsyisen voiman viipale.

Analogisen valokuvan välittäjäaines on hauras ja suojeltava. Valon heijastusten voima on filmille ja valokuvapaperille sopivaa vain pienissä paloissa. Käsitlemme näitä materiaaleja huolellisesti ja niille osoitetuissa tiloissa kuten pimiössä. Valokuvafilmin kantokyky tuntuu ajan ylittävältä. Valokuva-arkisto on turhaan sijoitettu menneisyyteen, tärkeämpää on minulle sen kyky tuoda nykyisyyteen uutta ja siitä puuttuvaa.

3.2 Avautuvat uurteet

Käsityksemme maailmasta sanotaan olevan rakeinen. Kielemme paikallistuminen nykyiseen paikkaan ja hetkeen antaa meille mahdollisuuden sanallistaa välähdyskuvia, viipaleita, rakeiden sommitelmia yhdessä hetkessä.²⁷ Matematiikkamme pystyy kuvaamaan erilaisia tapahtumia suhteessa toisiinsa – välähdyksiä nekin, pysähtyneitä. Meillä ei tunnu olevan luontevaa tapaa olla jatkuvia, suunnattomia tai päinvastaisia. Jos näemme vain rakeisina tässä, kielellisen kokemuksemme ulkopuolelle jää paljon.

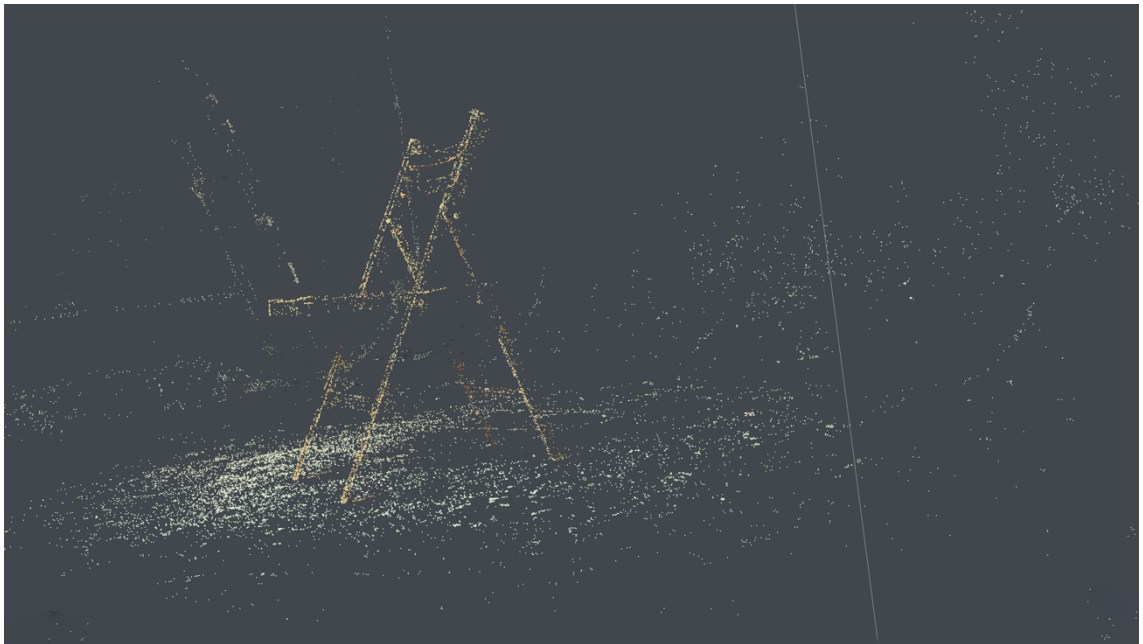
Valokuvafilmin jokainen pieni ruutu sisältää lukemattomia pieniä hopeasuolarakeita. Valotuksen jälkeen negatiivi on jäykän jähmettynyt välähdyskuva sekkin. Entä sitten kun negatiivi asetetaan suurennuskoneeseen ja

---

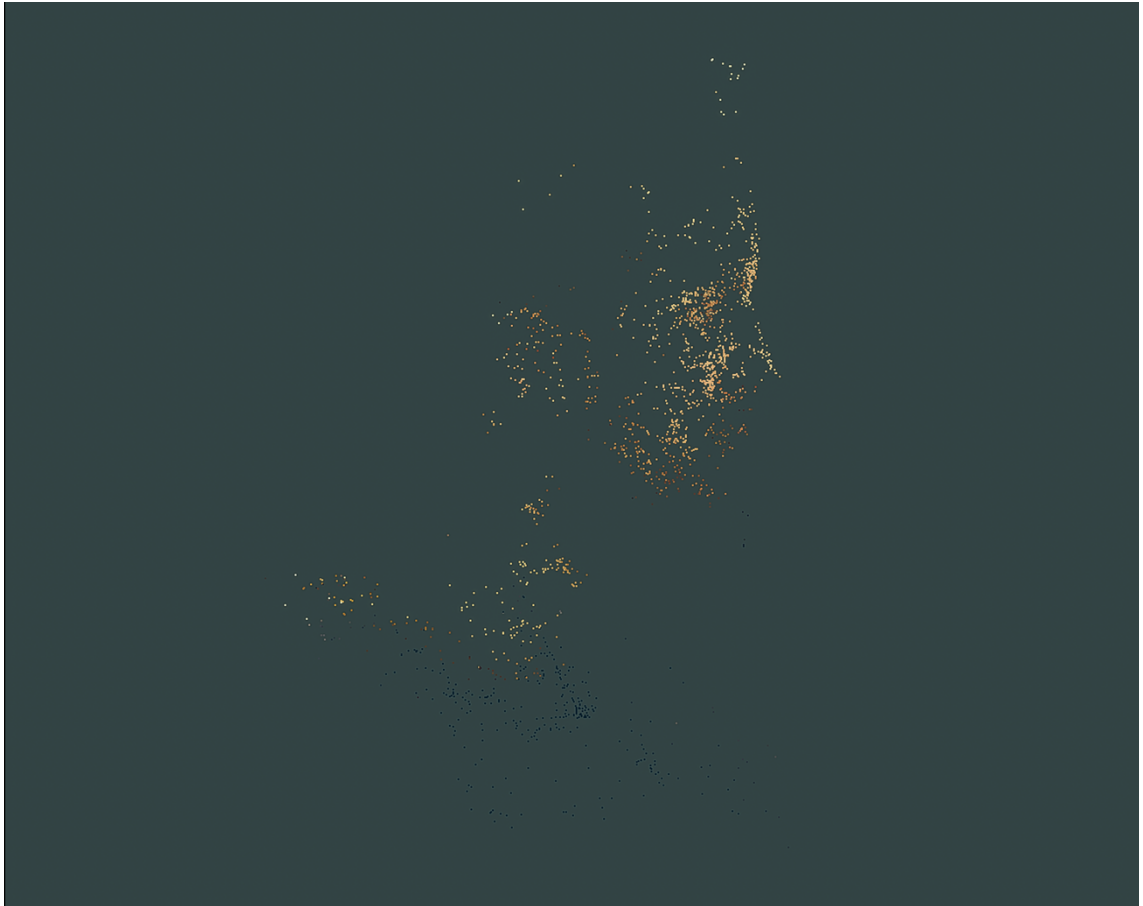
²⁷ Rovelli (2018, 105–107) kuvaa kokemusta ajasta ja nykyisyydestä paikalliseksi. Jos siis nykyisyys on paikallista, voimme viitata nykyisyyteen ja siinä tapahtuviin todellisiin asioihin kielellämme vain paikallisesti. Kieli tuntuu rajoittuvan välittömään läheisyyteemme, mutta puhuttaessa menneisyydestä tai tulevaisuudesta tai kaukana olevasta se alkaa lipua kohti epämääräisyyksiä.

rakeiden väliset uurteet avautuvat kuvaa suurennettaessa? Rakeiden väliset etäisyydet kasvavat. Löytyykö rakeiden välistä muutoksen massaa, jotain jatkuvampaa tai olemattomampaa, mutta määrittävää? Onko se sitä samaa negatiivista tilaa, joka usein tuntuu näkemisessäni olevan olennaisempaa? Tilaa joka antaa, tilaa joka sallii, tilaa joka luo ja korostaa.

Suurennuskoneessa negatiivi *avautuu* merkitysten kuvaksi valolla, sen läpi pursuaa kehooni vaikuttavaa voimaa. Kuvittelen rakeet kuin kvanttimekaniikan todennäköisyyspilven, ne asettuvat leijailleen tilaan, mahdollisina viipaleina ne törmäävät vastaanottavaan paperiin. Voinko tarttua tähän epätilaiseen hetkeen, jossa kaikki – materia, merkitykset, sanallistaminen – ovat vasta matkalla? Tila tuntuu perspektiivittömältä, sen jokaisen mahdollisen merkityksenantopisteen voi nähdä.

Kuva 2. Hahmotelma tilallisesta tuolista, 2019.

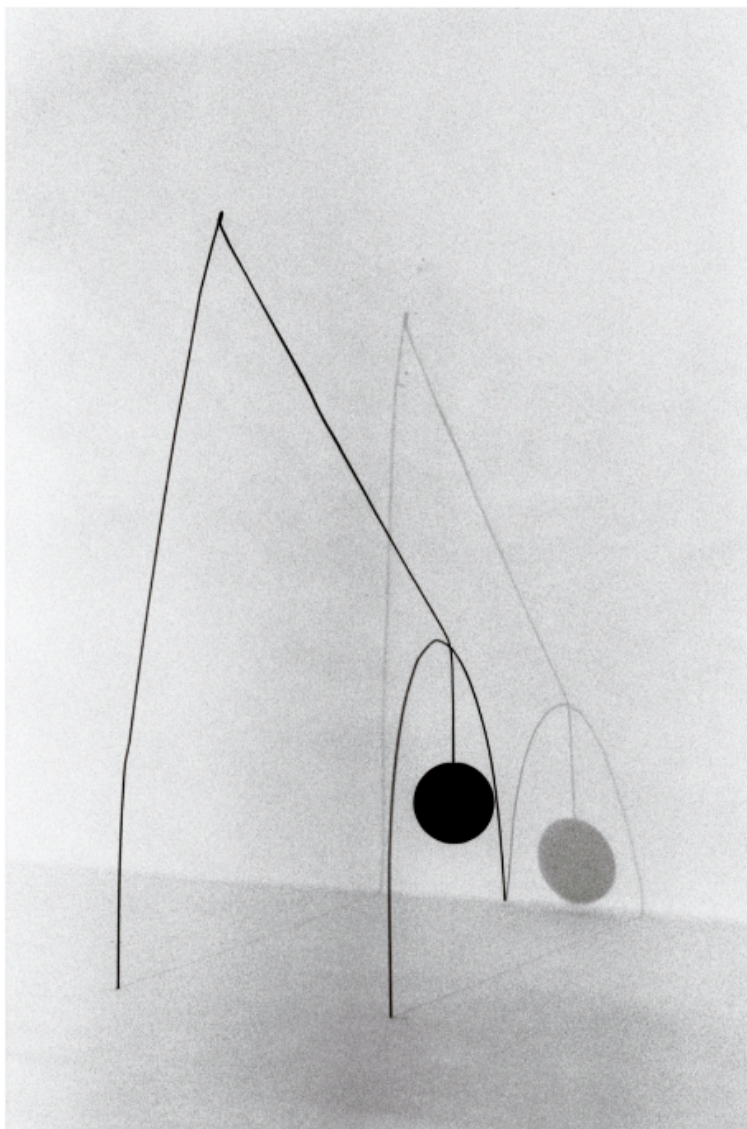
Kuva 3. Hahmotelma tilallisesta muutokuvasta, 2019.

3.3 Pinnasta

Kappaleiden ja käsitteiden väliset rajat tai *pinnat* ovat nähdäkseni enemmänkin alueita tai aavoja, joissa muutoksen on mahdollista tapahtua. Jonkun asian ylittäessä rajan, kulkiessaan alueen yli, yksi muuttuu joksikin muuksi. Nämä alueet ovat tapahtumapaikkoja, joissa pinta ei ole pysäyttävää tai estävää vaan pikemminkin päästävää ja synnyttävää – sen molemmin puolin on jotain muutokselle tärkeää. Pinnasta tulee välttämätön kohta, jonka avulla havaitsemme väreilevää muutosta. Ilman rajan ylittymistä muutosta ei synny. Ilman ylitettävää aluetta välissämme, minusta ei tule sinua. Ilman muutoksen vyöhykettä tästä hetkestä ei tule menneisyyttä. Ilman tiettyä atomien värähtelyn nopeutta hopea ei sula.

Pintojen – ”sisäpuoli”, ”ulkopuoli” – väliin jää alue, joka aukeaa poluista vapaaksi maisemaksi. Pinta on kuin tuulessa aaltoileva kangas. Se huojuu, muljuu, kietoutuu kulkijan molemmin puolin.

Teoksissani olen käyttänyt mustaksi maalattuja kappaleita. Kappaleen pinta tuntuu ensisilmäyksellä erityisen läpäisemättömältä. Kappale saattaa tuntua jopa olemattomalta, puuttuvalta. Valon absorptio näkökulmasta kappale on kuitenkin täyttynyt sen ympäristöänsä koskeneella valolla. Kappaleen pinta on päästänyt sisäänsä valtavan määrän vuorovaikutuksia, kosketusta, viistämistä, *empatiaa*.

Kuva 4. Absorptio – Empatia (Eetteri 6), pigmenttiviedos, 2022.

4 LÄVITSENI KULKEVAT SÄIKEET

Miten koen valoa, joka kieltäytyy sanoistani? En tarvitse kieleen sidottuja ”käännöksiä”, näihin en halua yhtäkään sanaa. Käännös, jota etsin on empatiaa, yhdentymistä, yhteisolemista sanoita. Käännös on valmiutta yrittää ymmärtää. Se on affektiivista, aiemmin kuvattua olio-voimaa tai performatiivisuutta, myötäeloa. Sitä on kuvapinnassa ja kameran sisällä. Positiivi vaihtuu negatiiviksi ja taas takaisin. Asiat ovat puettu nurinperin ja negatiivin pimeimmän kohdan läpi paistaa päiväkirkas valo.

Onko valoa mahdollista kokea sanoin? Pysin tässä kappaleessa asettumaan omiini tai muiden teoksiin ja poimimaan näistä tunnesommitelmista teosten kanssa samaan suuntaan virtaavia sanoja.

4.1 Latentti

Kameralla valotettua, mutta vielä kehittämätöntä kuvaa kutsutaan latentiksi kuvaksi. Latentti on piilevää tai näkymätöntä. Valokuva voi odottaa piilevänä joskus jopa vuosia, jotkut kuvat jäävät kokonaan näkymättömiin. Muistelen Juuso Noronkosken teosta *Hesitation* (2017), jossa taiteilija on päättänyt jättää merkityksellisen filmin kanisteriinsa, vapaaehtoisesti latentiksi. Tuossa latentissa oliossa on miellyttävä ja kärsivällinen, ajan ylittävä hehku. Aivan kuin keräämässä voimaa, se on täynnä joksikin tulemisen jännitettä.

Janne Seppänen sanoo kuvatun kohteen valon ja latentin kuvan olevan ”samaa artefaktia”.²⁸ Latentissa kuvassa materiaallinen ydin pysyy aukinaisena, vapaana merkityksestä, puhtaana tehona. On kiehtovaa ajatella tätä valotettua latenttia materiaalia ja sen yhä kasvavaa välimatkaa, mutta silti lukittua kytköstä alkuperäiseen valotuksen hetkeensä, sen hallittua ja arvokasta ajan ohittavaa

---

²⁸ Seppänen 2014b, 51.

ominaisuutta. Kokemus näkymättömästä, mutta aivan yhtä todellisesta kuvasta on erityisen ruumiillinen.

Kuva 5. Juuso Noronkoski, Hesitation, 2017.²⁹

Latentin kuvan purkautuessa kuvalliseen muotoonsa on tuo sama odottava valo mahdollista tuntea täysivoipaisena. Barthes sanookin koskettavasti: ”Valo,

---

²⁹ Noronkoski 2017.

vaikkakin käsin koskematton, on tässä hyvin ruumiillinen välittäjä, kuin jonkinlainen valokuvatun kanssa jakamani iho.”³⁰

Ajattelen mielelläni myös kokonaista negatiivieni arkistoa latenttina, odottavana, kärsivällisenä. Negatiivista purkautuu valokuva sen valottuessa valokuvapaperille. Jokaisella vedostuksen hetkellä se pursuu ulos odottamaan laitetusta muodostaan. Suurenuskoneen ja paperin väliseen valosiltaan asetan käteni, päästän ja estän valoa, käsieni välistä syöksyvä valosuihku on tummaa hopeaa. Suurenuskoneen valossa on konkreettinen, materiaallinen, ruumiillinen, menneisyyden varjo.

Edellä mainittu esimerkki on varsin yksityinen pimiössä koettava tapahtuma. Samaa kokemusta on kuitenkin mahdollista laventaa jaettuun tilaan diaprojektorin avulla. Diat yksi kerrallaan saavat vuoronsa, odottavan aika on venynyt. Diaprojektori pimeässä tilassa on vimmainen valovirta, jonka voi antaa konkreettisesti pukea valoihon omansa päälle. Piilevää valoa on vapautettu, sen menneisyyden kaivertamat uurteet annettu koskettaa. Valosuihku on aikaa kompressoiva tila, muutoksen havainnon mahdollistava keila, pinnan avaava tapahtuma.

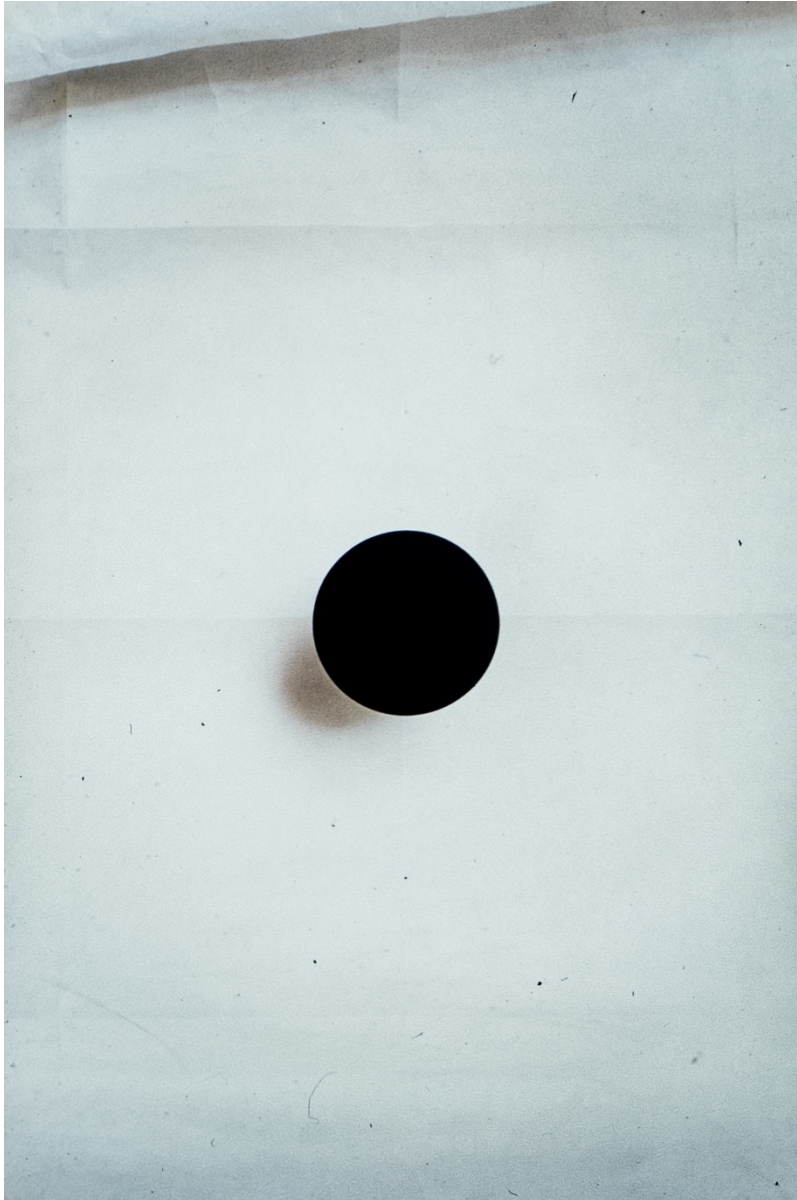
4.2 Negatiivi – massa

Useissa omissa kuvasarjoissani nähdään mustia kappaleita. Kappaleet ovat maalattu erityisellä mustalla maalilla, joka absorboi lähes kaiken siihen koskevan valon. Valokuvalle tuo kappale on täydellistä poissaoloa. Kappale ei ole heijastanut filmille lainkaan valonhiukkasia. Se on indeksi, jota ei koskaan syntynyt, kosketus jota ei koskaan tapahtunut. Valokuvan antiteesi. Kappale absorboi itseensä valoa kaikkialta ympäriltään. Ulkoa auringosta, minun iholtani, lattian ja seinien jäljistä – se täyttyy ympäröivästä todellisuudesta. Väreilevät poissa- ja läsnäolon tilat täyttävät kappaleen, ulko- ja sisäpuolet luiskahtelevat pinnan molemmin puolin.

---

³⁰ Barthes 1985, 86–87.

Valon absorptio näkökulmasta kappale on saanut valtavan paljon, valtavan monelta, valtavan kauan. Sen voidaan katsoa olevan uskomattoman täysi. Kadehdin tätä kappaletta kipeään paljon. Sen iho on huokoinen ja päästävä, salaisuuden pitävä, hoivaava, yksityinen, kokonaisen elämän elänyt, valmiskin.

Kuva 6. Absorptio – Empatia (Pallo 1), 2022.

4.3 Negatiivi – tunne-valo

Näköaistimme havainnoi väreinä kappaleista heijastuvia valon aallonpituuksia. Näkemämme väri määrittyy sen mukaan, mitä valon aallonpituuksia materia absorboi ja mitä se heijastaa takaisin. Me näemme kappaleesta siihen absorboituneen valon vastavärin. Emme siis koskaan näe sitä energiaa, jonka kappale saa ja varastoi itseensä. Näemme sen mitä jäljelle jää – näköaistimme on kappaleiden käyttämätöntä ylijäämää. Ehkäpä värinegatiivia katsoessamme voimme kuvitella sen, miltä kappaleiden sisältämä energia *tuntuu* – sen mitä on saatu ja annettu, ei-inhimillistä empatiaa kenties?

Alexandra Trufanovan teosta ”Equivalents (not clouds), XII” (2021) katsoessani voin kokea materian tuntemaa valoa. Teoksen värimaailma muistuttaa ensinäkemältä värinegatiivia, mutta se on todellisuudessa Trufanovan ottaman valokuvan pohjalta syntynyt digitaalisen algoritmiloopin luoma kuvallinen tuotos. Ei-inhimillinen olio kuvittelemassa väreiksi ei-inhimillistä materiaa – kuinka sykähdyttävää on olla oman tunnekokemuksensa ulkopuolella, empaattisena, myötäeloon pyrkivänä.

Katselukokemus on kuin tervetulleella ja huolehditulla vieraalla. Ymmärrän päässeeni itseni ulkopuolelle ja siellä on levollista. On vihdoin lupa irrottaa inhimillisestä kokemuksesta, on mahdollisuus kokea itsensä osana sommitelmaa.

Kuva 7. Alexandra Trufanova, *Equivalents (not clouds), XII, 2021*.³¹

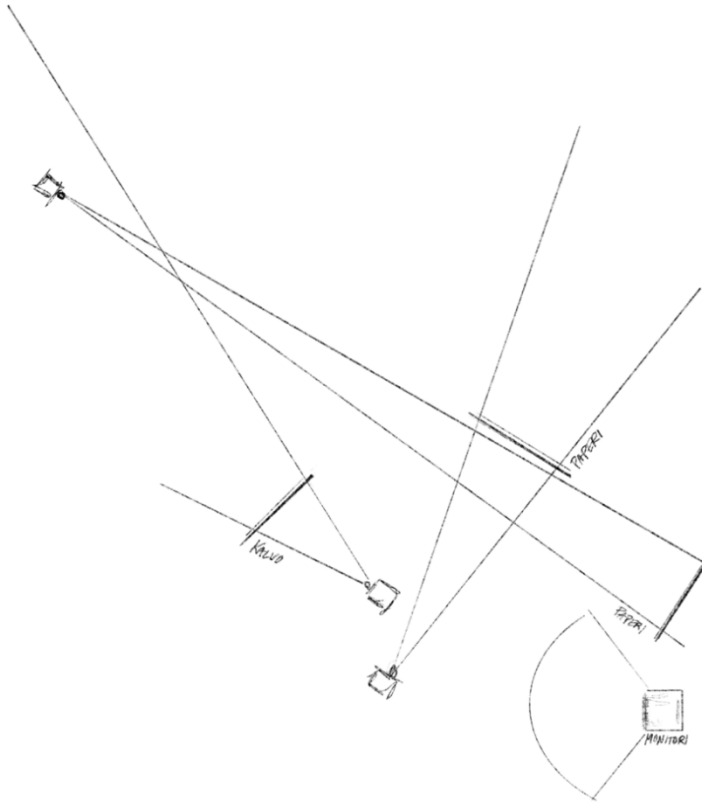
4.4 Suihkuvirtaus

Tilaan on aseteltu diaprojektoreja. Kukin projektori on täytetty 81 valokuvalla. Yksi kerrallaan valokuvat syttyvät hetkeksi valossa kuvan projisoituessa sille osoitetulle pinnalle. Valokuva karkaa pinnan taa projektorin valon sammussa ja vaihtuu sitten seuraavaan kuvaan jatkuvassa loputtomassa syklissä. Katsoja kohtaa ensimmäisen projektiopinnan astuessaan tilaan ja projektori taustavalaisee kuvan katsojan kehoon. Tilassa on aktiivisia valosuihkuja,

---

³¹ Trufanova 2021.

virtauksia, saostumia. On kuin asettaisi kätensä puroon, sormien välissä on mahdollista tuntea kuinka aine kiertää ja jatkaa.

Kuva 8. Hahmotelma, Suihkuvirtaus – projektorit, 2021.

Astun jalallani valopuroon ja projisiopintaan syntyy varjo. Jalkani absorboi projektorin valon ja synnyttää pintaan jälleen uuden mustan, valottoman kappaleen, negatiivin. Tällaiseen ruumiilliseen valon kokemiseen kannustan katsojaa installaatiossani ”Absorptio – Empatia”, joka on installoitu useaan eri tilaan vuosien 2021–2022 aikana.

Teos pyrkii kiinnittämään huomiota valon painoon, valon kulkuun, kuvan syntymiseen ja kuvan sammumiseen. Teoksessa odottava ja piilevä arkisto syttyy kuvaksi yksi kerrallaan kimpoillen tilassa, täyttäen ja tihentäen tilaa. Valo

viistää housua, se tarttuu projisointikalvoon, se siroutuu takakulmaan, se valaisee vastaanottavan kehon.

5 SEURAAVAKSI

En suostu sanomaan "lopuksi". Lopussa on jotain valmista, lukossa olevaa, päästämätöntä. Päätelmät ovat virhe väreilevän materian maailmassa. Ainoa säilytettävä hyve on avoimuus ja valmius vaikuttua. Ajattelu voi olla nykyisyyden ilmiöitä selittämään hyödyllinen väline. Ajattelun on kuitenkin tulevaisuudessa oleva valmis hajoamaan ja uudelleenjärjestäytymään. Sen on pystyttävä syöksymään kohti kehkeytyvää.

Minulle opinnäytetyöni on muuntanut olemiseni asentoani. Yhden perspektiivin näkemiseen palaaminen on unohdettu voima. Sen sijaan olen jo nyt saanut valtavan paljon. Olen löytänyt kokonaisemman kokemisen aisteja, joita en malta saada lisää.

Seuraavassa hetkessä tulen pohtimaan myös tapoja, joilla voin itse antaa enemmän. Minkälaisia kanssaolemisen tapoja voin ei-inhimillisen materian suhteista löytää omaksuttavaksi omiin ihmissuhteisiini? Miten koen edelleen suurempaa empatiaa ja miten pysyä aina aukinaisena ja valmiina? Miten sulatan pysyvänä tuntuva pinnan ja miten annan muiden läpäistä omaani? Näen itseni lipumassa. Näen itseni miljoonien värähtelyiden verkossa. Näen itseni tässä. En näe vielä mihinkään. Näen itseni kuvittelemassa.

LÄHTEET

- BARAD, K. & ARLANDER, A. 2019. Posthumanistinen performatiivisuus. *Nivel* 12/2019. Helsinki: Taideyliopisto.
- BARTHES, R. 1985. Valoisa huone = La chambre claire = Camera lucida. Suom. LINTUNEN, M., SIRONEN, E. & LEHTO, L. Hki: Kansankulttuuri : Suomen valokuvataiteen museon säätiö.
- BENNETT, J. 2020. Materian väre : olioiden poliittinen ekologia. Suom. KILPELÄINEN, T. Tampere: niin & näin.
- ENQVIST, K., 2005. Mitä valo on? *Duodecim* : lääketieteellinen aikakauskirja, 121(23), pp. 2513-2519.
- KONTTURI, K., 2010. Taideprosessi liikkuvana, luovana sommittumana : kaksi kohtaamistapahtumaa / Katve-Kaisa Kontturi.
- KONTTURI, K., 2013. Molekulaarinen taidehistoria: Kolme teesiä. Toim: HONGISTO, I. & KURIKKA, K., 2013. Toisin sanoin : taiteentutkimusta representaation jälkeen. Turku: Eetos.
- LUMMAA, K. & ROJOLA, L. 2014. Posthumanismi. Turku: Eetos.
- NORONKOSKI, J. 2017. Hesitation. valokuvateos, taiteilijan verkkosivut. <http://juusonoronkoski.com/>. Viitattu 22.9.2023.
- NYLÉN, A., 2017. Johdatus filmiaikaan. Helsinki: Siltala.
- PEIRCE, C.S., HARTSHORNE, C. & WEISS, P., 1965. Collected papers of Charles Sanders Peirce. Vol. 1-2, Principles of philosophy ; Elements of logic. Cambridge (Mass.): Belknap Press of Harvard University Press.
- ROVELLI, C. 2018. Ajan luonne. Suom. KARTTUNEN, H., Helsinki: Ursa.
- SAARINEN, E., 2022. Filosofia ja systeemiajattelu -luentosarja, Alkusoitto: Eteenpäin tässä ajassa, luento 1/7 (Podcast). Aalto yliopisto. 19.1.2022.
- SEPPÄNEN, J., 2014a. Valokuva, materiaalisuus, representaatio. *Media & viestintä : kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti*, 37(2), pp. 25.
- SEPPÄNEN, J., 2014b. Levoton valokuva. Tampere: Vastapaino.
- SEPPÄNEN, J., 2017. Unruly Representation: Materiality, indexicality and agency of the photographic trace. *Photographies*, 10(1), pp. 113-128
- SOLNIT, R. 2020. Eksymisen kenttäopas. Suom. VANHATALO, S. Helsinki: Kustantamo S&S
- TRUFANOVA, A. 2021. Equivalents (not clouds), XII, valokuvateos, .jpeg-tiedosto saatu taiteilijalta, käytetään taiteilijan luvalla.